(Nro. 196.)

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. 100. 28. Sierpnia 1820.

Wiadomości kraiowe.

Z Wiednia. — Jego Cesarska Mość naywyższą uchwałą swoią z d. 29. Czerwca b. r., raczył Dyrektora główney szkoły w Samborze Franciszka Kabatha ze względu długoletnich iego zasług w zawodzie nauczycielskim, zaszczycić średnim medalem złotym honorowem z uszkiem i wstążką.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Wiadomości z Nowego Orleanu, datowane pod d. 14. Czerwca donoszą, iż w tem mieście spalił się arsenał marynarki, w którym podtenczas znaydowało się 5000 broni. Szkodę tę rachuią do 1,000,000 dollarów.

W Państwie Amerykańskim Massachusett uchwalono prawo, iż człowiek zdrowy, używaiący swoich członków począwszy od 12. do 65 lat, nie może bydź utrzymywany kosztem kraiu iako ubogi.

Ameryka Hiszpańska.

Gazeta Filadelficka zawiera wyciąg z listu pisanego z Hawanny, który donosi, że 7 mieszkańców tego miasta zostało zamordowanych od bandy złoczyńców, popełniaiących rozboie i grabieże i że nikt nie odważał się donieść ich do Zwierzchności.

Kapry powstańców niepokoią morze około wyspy S. Tomasza i tamuią związek po między tą wyspą i la Guayra.

Wiadomości z Ameryki południowey donoszą: Dowodzcy woyskowi Wenezuelanscy i innych Prowincyy tworzących Rzeczpospolitą Kolumbii nie chcą wiedzieć o żadnych układach, dopókiby naywyższe Władze Hiszpańskie nie uznały niepodległości wszystkich Państw składaiących Rzeczpospolitę iako warunek uprzedni; chcą oni prowadzić woynę i nieskładać dopóty broni, dopóki Morillo nie opuści Ziemi nowego świata. Jenerał ten wydał iuż kilka odezw wzywaiących mieszkańców do poddania się Hiszpanii. Zjednoczone Stany Ameryki północney miały teraz postanowić stale ogłoszenie Rzeczpospolitych Kolumbii i Buenos-Ayres za wolne Państwa.

Wyspa St. Domingo.

Gazety Londyńskie zawieraią wyiątek z gazety Nadworney Haytyckiey (*Gazette Royale d'Hayti*), datowaney pod d. 30. Maia iak następnie:

„Admirał Sir Stome Popham, Dowódzca siły morskiey Angielskiey na stanowisku Jamaiki, przybył na d. 5. b. m. na pokładzie fregatty Sibilly dowodzoney przez Kapitana Popham, w raz z brygiem Confiance pod Kapitanem Montgomory do tuteyszy Stolicy (Cap-Henry). Admirał zaiął mieszkanie w domu dla niego przygotowanym przyięty z uszanowaniem, iakie przynależy iego stopniowi i wielkiemu szlachetnemu Narodowi. Dobry nasz Monarcha dał mu kilkakrotne posłuchanie. Dnia tego, w którym Jego Królewska Mość przyymował Admirała w pałacu swoim w Stolicy i w Sansouci miał on zaszczyt bydź u stołu Monarchy; Officerowie Angielscy zaproszeni byli do stołu Wielkich Urzędników Państwa."

„Admirał udaiąc się do Pałacu Sansouci ze swoiemi Officerami, iechał w powozie Królewskim a Officerowie w powozach Wielkich Urzędników, każdy z tych, oddawał swemu gościowi cześć z taką przystoynością, iaka odznacza dobrze wychowanego człowieka we wszystkich kraiach."

„Admirał podczas swoiego pobytu w naszey Stolicy zwiedzał Akademią, szkoły narodowe i inne publiczne instytuta z tym przeniknaiącym duchem, który iest właściwy światłemu politykowi przeiętemu ludzkością."

„Officerowie Angielscy byli obecni na zmianie straży woysk przybocznych Królewskich i widzieli różne obroty woyska, którem dowodził Następca tronu w swoiey osobie."

„Żałuiemy mocno, że ciężka żałoba, która Admirał i Officerowie mieli z powodu nie-

odziałowaney straty ukochanego ich Monarchy Jerzego III. nie dozwoliła im bydź uczestnikami zabaw i uczt, któreby im były dawane. Okoliczność ta odięła nam sposobność okazania dostateczniejszych dowodów uciechy, iakiey doznawaliśmy z obecności Officerów Narodu, który dał iawne dowody dobrych chęci ku Haycianom.“

„Dnia 21. b. m. zawinęła tutay fregata Angielska Ifigenia będąca pod sprawą Kapitana Hyde Parker a którą Admirał mniemał tutay zastać. Dnia 4. stała na kotwicy a d. 25. znowu wyszła pod żagle. Z żalem dowiedzieliśmy się, że słabość zdrowia Kapitana Parker nie pozwalała mu, aby był przedstawiony Królowi. W ostatniey swoiey podróży był nieszczęśliwy i utracił większą część osady okrętu przez febrę panuiącą tak na wyspie Jamaice, iako też w Haycie i innych wyspach Indyyskiego Archipelagu. Wielu obcych osiadłych w Cap-Henry napadniętych tą chorobą padli iey ofiarą.“

Hiszpaniia.

Ostatnie trzy posiedzenia, Stanów (*Cortes*) nie bardzo są ważne; mowiono wiele o strażnikach i przemycaniu, lecz nieprzyszło do uchwał. Dnia 25. wieczor było nadzwyczayne i tayne posiedzenie; o czem naradzano się na tem posiedzeniu, nie ogłoszono; atoli powszechne niepokoie rozchodziły się po Madrycie i osobliwe biegały wieści. Rozkaz dzienny przybity na d. 25. rano obwieszcza, iż straże nocne maią rozkaz aresztowania wszystkie podeyrzane osoby, które spotkaią po 11 godzinie w nocy.

Podług wiadomości z Valladolidy krąży w tamecznych okolicach gorzystych korpus Antikonstytucyionistów, przeciwko którym Jeneralny Kapitan Starey Kastylii i Prefekt miasta Burgos wysłali woysko.

List z Burgos podaie następuiącą listę niedawno tamże uwięzionych osób: Easqueiro, Echavari, Kanonicy Erroz i Maza obadwa członki Kapituły w Burgos, Oyciec Prokurator Kartuzów z Miraflores, dwóch Karmelitów, i Proboszcz, który iest członkiem Stanów (*Cortes*). Niewiadomo iakie mieli zamiary i iakim sposobem chcieli one uskutecznić.

Wiadomości, które udzieliliśmy w przeszłym numerze, wyięte z gazety Francuzkiey a zawieraiące o postępach stronników tak nazwaney Junty Apostolskiey w Galicyi, datowane pod d. 22. Lipca miane są podług gazet Paryzkich liberalnych za wątpliwe. Tymczasem gazety te zawieraią względem tego przedmiotu następuiące dawnieysze artykuły: „Z Tuy (w Galicyi) d. 17. Lipca. W iedney szynkowni naszego miasta odkryto na d. 13. b. m. wielką liczbę włościan, którzy pod przewodnictwem Chirurga i Kapitana naradzali się nad planami do obalenia Konstytucyi. Wysłane przeciwko nim woysko wzięło wielu z nich w niewolę, pomiędzy nimi byli niektórzy Alkadowie. Postrzegano także podobne poruszenia na innych mieyscach Gallicyi. Spiskowi chcieli się połączyć i zaiąć miasta S. Jago i Korunnę. — Pod Orenso zaszła pomiędzy oddziałem tych i woyskiem konstytucyynem potyczka, w którey tamci musieli ustąpić z placu. Prawie teraz nadchodzą woyska konstytucyyne do Tuy; i tak pułk Pontevedra przybył szybkiem pochodem; ochotnicy Arragońscy ciągną przez naszę okolicę. Ci co się dali uwieść zbiegli iuż do Portugalii.“

„Z Korunny d. 16. Lipca. Don Agar, Gubernator cywilny Gallicyi, który na pierwszą wiadomość o buntowniczych poruszeniach zwołał naywyższą Juntę Prowincyyną, oświadczył w swoiem uwiadomieniu, że silne środki przedsiewzięte przez Juntę nie należy uważać iako dowód obawy, bo bez nich udałyby się plany buntownikom, lecz te do tego zmierzaią, aby wykorzenić całe stronnictwo, które podobne knuie plany. Wszyscy mieszkańcy Korunny nawet klasztory otrzymały rozkaz w przeciągu trzech godzin donieść, iacy Hiszpanie znaydnią się u nich obecnie; obcy oprócz tego muszą się osobiście stawić przed Władzami konstytucyynemi.“

Indyie Wschodnie.

Ostatnia gazeta pod tytułem: Kuryier Madraski z połowy Lutego zawiera co następuie: „Dnia 5. Lipca z. r. umarł Król wyspy Ava w 79 wieku życia swego. Xiążę Następca wstąpił na Tron niebawnie, po iego wstąpieniu odkryli wujowie iego zrobiony przeciwko niemu spisek; ieden z piskowych Tenghao wsadzony z całą rodziny w wory i rzucony w rzekę (rodzay kary który spotyka rodzinę Królewską dla różnicy od innych) inny zaś nazwiskiem Prome stracił życie w więzieniu, umarł bowiem z głodu; 7 do 800 zawikłanych osób do spisku odniesło swoię karę w Ummerpoa. Mowią, iż zamiarem było wysadzić pałac Królewski w powietrze; zamiar ten byłby się niezawodnie powiodł, gdyby mocny deszcz nie był zamoczył proch a w różnych mieyscach zupełnie takowy nie zatopił. Chociaż przez odkrycie tego spisku więcey iak 1100 ludzi utraciło życie,

to przecież kray ten uratowany został od woyny domowey.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Podług naynowszych wiadomości z Londynu datowanych pod d. 2. b. m. sądzono, że Król wsiędzie na okręt na d. 4. w Shoreham lab Portsmucie dla przeiażdżki po morzu.

Królowa szuka dla siebie domu blisko budowy Parlamentu, aby w nim mieszkała, dopóki trwać będzie iey sprawa. Wewnątrz sali Izby Wyższey nie widać było żadnego przygotowania dla urządzenia osobnego mieysca dla Królowey; zostawiano tylko czworoboczne mieysce przed kratkami dla adwokatów i świadków; atoli, iak mówią wyporządzić maią pokoie w bliskości dla Królowey, przez coby mogła mieć łatwy związek ze swemi obrońcami; mowiono, że miano iey wyporządzić dom Sir Thomas Tyrwhitta, z którego mogłaby przybydź do Parlamentu drogą nieprzystępną dla publiczności. Kuryier nagania mocno odpowiedź Królowey, daną na adres mieszkańców miasta Sunderland i znayduie w niey formalne wezwanie Ludu przeciwko prawey Władzy Panstwa: „Mowcy z Spafieldu i Palace-Yard (mówi Kuryier) nie wyrażali się mocniey. Któż są owi „dumni Panuiący“, pod których iarzmem, iak twierdzi Królowa, ten niegdy wolny Naród będzie musiał swoie zginać kolana, iak nie Król, Parowie i Izba Gminna, którzy postępnią podług swoich prerogatiw przepisanych konstytucyią?“

Gazeta Wierny Bretończyk zawiera udzielony iey następuiący artykuł o tylekrotnie mienioney nawet w Parlamencie Kommissyi Medyolańskiey. Kommissyia Medyolańska nie ma pewnego charakteru; było to śledzenie iakie każdy człowiek prywatny ma prawo przedsięwziąć, ażeby się zapewnił o rzeczach, które chce zaskarżyć. Kommissyia ta nie przywłaszczaiąca sobie powagi, nie zawiera w sobie nic coby się sprzeciwiało naszym prawnym formalnościom, i zupełnie iest od nich daleką. Świadectwa złożone przed tą Kommissyią nie będą pod żadnym względem przypuszczone w Izbie Lordów, iako świadectwa przeciwko Królowey. Sprawa przeciwko Królowey nie będzie przedsięwziętą ze względu zdrady kraiu; ogólnie żadne sądowne postępowanie nie ma mieysca przeciwko niey; środek ten, który przeciwko niey chcą przedsięwziąć, iest środkiem prawodawczym; którego nie wiąże żadna formalność sądownicza.

Od kilku dni poprzylepiano po różnych mieyscach Londynu kartki, wzywaiące klassę roboczą Londynu i okolic do zgromadzenia w się pewney szynkowni nie daleko Finsbury-Square, zwaney „Jacobs-Brunnen“ dla uchwalenia adresu do Królowey.

Lord-Major uwiadomiony o tym zamiarze kazał oznaymić właścicielowi szynkowni, iż nie dopuści, aby dom iego służyć miał za mieysce takowemu zgromadzeniu i że w razie przestąpienia wystawi się na utratę danego mu zezwolenia. Że to ostrzeżenie nie zdawało się bydź dosyć ważnem, udał się zatem Marszałek City (starego miasta) otoczony urzędnikami Policyi na mieysce i dał do zrozumienia wszystkim hersztom, znanym za Radykalistów, iż gdyby się ważono zebrać zgromadzenie zaburzaiące spokoyność City, takowe byłoby rozpędzone przemocą. Po tem napomnieniu rozproszyła się cała ta kupa, zebrała się iednak w inney szynkowni za City (starem miastem), gdzie pomimo wszelkich przedsięwziętych środków zgromadziło się więcey iak 400 szewców, blacharzy i t. p. i obrali swoim prezydentem czeladnika ciesielskiego okrętowego. Ten otworzył posiedzenie mową, trwaiącą dwie godziny, w którey rozwodził się długo i szeroko nad cierpieniem Królowey i nad systematem śledzenia iey i przełożył adres uchwał i mnóstwo, których z wielkim upodobaniem mienił się bydź twórcą. Po wielu mowach mianych przez tę czeladz rzemieślniczą, Radykalistów; uchwalono, aby adres ten oddany był przez Deputacyię złożoną z dwóch czeladników każdego rzemiosła: „Głosowano także na adres“ podziękowania „mężnemu.“ Starszemu Gminnemu. Ponieważ zaś nadszedł mocny oddział urzędników Policyi, więc bez żadnych rozruchow rozeszło się zgromadzenie.

Trudniey będzie iak się zdaie słuchać świadków w Izbie Parów przeciwko Królowey. Powiększey części są to prości ludzie a wiadomo, iż w każdem mieście, w każdem miasteczku Włoskiem prości ludzie mówią bardzo źle po Włosku, tak, że w nayblizszem, mieście i miasteczku ich nie rozumieią. Któż będzie tych świadków słuchał? Jakże może bydź pewny, że to co oni zeznaią iest mu należycie wyłożone? Jakże mogłaby przeciwna strona wnieść przeciwne słuchanie, które nierównie potrzebnieyszem iest iak kiedy, przy niepewności zeznań? Za nim te punkta nie będą rozważone i obiaśnione to ze słuchania świadków nie wiele wyiaśnić się może.

Po między Rządem Angielskim i Hollenderskim trwaią ieszcze w Londynie ważne układy dotyczące się handlu Angielskiego w Indyiach wschodnich. Pełnomocniey, P. Caning ze strony Anglii a P. Clout ze strony Hollandyi staraią się obiaśnić, i ile można umiarkować traktat z roku 1814, mocą którego Sultan w Palembangu na wyspie Sumatra ogłoszony został na nowo wazalem Niderlandzkim. Niderlandy użalaią się, że Gubernator Angielski Bonkulski w stronie zachodniey Sumatry, Sir Stamford Raffles wyłącza się z pod ich zwierzchniey władzy. Skarzą się daley na zaprowadzenie przez tegoż Sir Stamford Raffles nowey osady na wyspie Sincapur położoney niedaleko brzegów półwyspu Malacca, która kiedyś panować będzie nie tylko międzymorzowi tego imienia ale także może zniszczyć znaczenie posiadaney przez Hollanzrów warowni. Dzienniki Angielskie twierdzą przeciwnie; pytanie to, ważne iest bardzo dla wszystkich Narodów żegluiących, albowiem iak Hollandrzy opanuią wszystkie drogi na morzu, wiodące na morze Chinskie więc zaginie wolny handel. Maią oni iuż drogę przez Sund a chcieliby posiadać, wyłącznie ieszcze drogę Malacaską, iedyna, która z Indyy wschodnich Angielskich idzie do Chin. Czyli może chcieliby ustanowić tamże cło tak iak Dunczycy na Sundzie? Dzienniki zarzucaią Ministrów, że powracaią prawa Hollandrom i uwłoczą nieiako Sir St. Rafflowi. Szczególnie gazeta Times nie może przebaczyć Lordowi Castlereaghowi, że w roku 1814 powrócił Hollandrom dawne ich posiadłości, prawa, nie zostawiwszy dla Anglii tak ważnego mieysca Palembang.

Francyia.

Rozporządzeniem Królewskiem począwszy od d. 1. Sierpnia ustanowione iest cło wchodowe na chmil zagraniczny, 45 frankom od 100 kilogrammów (więcey iak dwa cetnary).

Król dał prywatne posłuchanie posłowi Neapolitańskiemu Xięciu Castelcicala, poczem pracował z Xięciem Richelieu. Poseł wspomniony udał się potem do Xięcia Berry.

Rozporządzenie policyyne z d. 1. Sierpnia zakazuie na nowo wyrabianie, sprzedarz i roznoszenie wszystkich dotąd towarów zakazanych. Po między tymi obięte są: pistolety kieszonkowe, wiatrówki, sztylety, broń w laskach ukryta i t. d.; a nawet gdzie takowa broń znaydzie policyia ma ią zabrać, a przestępcy owego przepisu ukarani będą podług prawa w tey mierze ustanowionego.

D. 1. b. m. gdy prowadzono w Bordeaux żołnierza nazwiskiem Bertrand Rullot, wskazanego na śmierć z powodu targnienia się na przełożonego i straż; w tem kupa pospólstwa odbiła go prowadzącym żandarmom zanim pomoc woyskowa pospieszyła na pomoc. Pod ten sam czas inna kupa zebrała się przed domem Jenerała Dywizyi d'Autichamp wołaiąc: Łaski! Łaski! Niech żyie Król! i żądała darowania winy wskazanemu. Dotąd nie można go było wynaleść. Wspomniony Dowódzca dywizyi wydał rozkaz dzienny, którym wzywa każdego, ktoby wspomnionego poimał Roullot, by go dostawił pod strażą do więzienia w Bordeaux.

W Departamencie Doub przy kopaniu w Mendeure odkryto amfiteatr Rzymski mogący obiąc 20 do 25000 tysięcy widzów, mury z kamienia ciosowego są w dobrym stanie, znaleziono także kości z byków, dzików, słoniow i monety kruszcowe z czasow Konstantyna i t. p.

Niemcy.

Sąd Nadworny w Manheimie wyrokiem swoim z d. 2. t. m. uwolnił z aresztu Deputowanego Winter.

Rossyia.

Cesarz Jegomość ozdobił orderem S. Anny Xięcia Pruskiego Karola.

Z Moskwy d. 17. Lipca V. S. — Dnia 17 b. m. N. Cesarz zaszczycił obecnością swoią bal dany w domu zgromadzenia Szlacheckiego gdzie było przeszło 2700 osób między któremi znaydowali są także i znakomitsi kupcy. Dnia 18. N. Pana słuchał Mszy w kościele Spasa za złotą kratą; poczem oglądał szpitale, był na obiedzie u Xięcia Gallicyna Jenerał-Gubernatora tuteyszego, a dziś rano opuścił Stolicy tuteyszą i udał się ku Rezaniowi.

Królestwo Polskie.

Za kilka dni spodziewamy się mieć wielce pożądane szczęście widzenia w tey Stolicy Nayiaśnieyszego Monarchy naszego. Część osob należących do Dworu Jego Cesarsko-Królewskiey Mości iuż stanęła w zamku.

Od początku miesiąca Sierpnia mamy ciągle piękną pogodę, ciepło dochodzi do kilku stopni w cieniu podług ciepło-mierza Reaumiura; dnia 19. było stopniu 26.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.